

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 91. став 1. Устава Републике Србије којим је утврђено да се средства из којих се финансирају надлежности Републике Србије, обезбеђују из пореза и других прихода утврђених законом. Истовремено чланом 97. тачка 15. Устава предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује финансирање остваривања права и дужности Републике Србије, утврђених Уставом и законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о посредовању у решавању спорова који је почео да се примењује 1. јануара 2015. године, уређује правни оквир у области медијације, уз усаглашавање са правним тековинама Европске уније и са савременом међународном и упоредном праксом. Да би резултати примене овог закона били задовољавајући, потребне су системске мере којима ће се подржати посредовање као алтернативни начин решавања спорова.

Једна од обавеза суда је да пружи све потребне информације у циљу потпуне обавештености странака о могућности спровођења посредовања, што може извршити и упућивањем странака код посредника, у смислу одредаба члана 9. став 2. Закона о посредовању у решавању спорова. Ради растерећења и ефикаснијег поступања, судови би требало да у раној фази поступка решавају спорове упућивањем странака на медијацију или подстицањем на закључење судског поравнања.

Ради подстицања решавања спорова посредовањем, Законом о парничном поступку у члану 11. прописано је да ће суд да упутити странке на медијацију или на информативно рочиште за медијацију, у складу са законом, односно указати странкама на могућност за вансудско решавање спора медијацијом или на други споразуман начин.

Поред тога, Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013 – 2018. године предвиђа стратешку смерницу 5.3.1. која је прецизирана мером бр. 5.3.1.3. о широј примени метода алтернативног решавања спорова која би требало да се спроводи континуирано, као редовна активност.

Акциони план за преговарачко Поглавље 23 предвиђа активност бр. 1.3.6.29. у вези унапређења промоције алтернативног решавања спорова.

Програм за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања - Doing Business за период 2018-2019. године, укључујући Акциони план за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања - Doing Business за период 2018-2019. године у оквиру посебног циља 9: Унапређење поступка намирена потраживања, предвиђа као активност 9.3.1. усвајање предлога Закона о изменама и допунама закона о судским таксама ради олакшане примене алтернативних начина решавања спорова и ослобађања и умањења судске таксе у случају решавања спора на алтернативни начин, кад је судски поступак већ покренут за решавање спора путем медијације, након покретања судског поступка, у различитим фазама поступка.

Члан 29. став 4. Закона о посредовању у решавању спорова прописује да **се стране ослобађају плаћања трошкова посредовања под условима утврђеним посебним законом.**

Члан 31. прописује да ако се постигне споразум о решавању спора путем посредовања након покренутог судског или другог поступка до закључења првог рочишта за главну расправу, странке се могу ослободити плаћања судских, односно административних такси, у складу са законом који уређује судске, односно административне таксе.

Закон о судским таксама не прописује могућност ослобађања од плаћања судске таксе у циљу промовисања посредовања, те се овим изменама и допунама закона овај циљ остварује. Тиме се подстичу странке за решавање спора путем медијације, имајућу у виду да су странке ослобођене плаћања судских такси у случајевима мирног решавања спора, али и у случајевима окончања парничног поступка судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева, у циљу правичног третмана странака у парничном поступку.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о судским таксама мењају се и допуњују одредбе члана 3. Закона о судским таксама, тако што се у тачки 1) бришу врсте поднесака набројаних у у овој тачки, имајући у виду да се у ставу 2. који се додаје након става 1. издвајају тужба и одговор на тужбу за које је прописано да таксена обавеза настаје даном закључења првог рочишта за главну расправу, уколико поступак није окончан посредовањем, судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева.

Чланом 2. Нацрта закона допуњује се члан 9. тако што се после става 5. додаје став 6. који прописује да се странке ослобађају од плаћања таксе уколико се парнични поступак оконча до дана закључења првог рочишта за главну расправу посредовањем, судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева.

Чланом 3. Нацрта закона одређено је да овај закон ступи на снагу 1. јануара 2019. године, због почетка буџетске године.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије за 2019. годину. Примена закона ће у наредној години довести до смањења прихода од судских такси оквирно за 5% или за укупно 350 милиона динара, односно 70 милиона мање за расходе за побољшање материјалног положаја запослених у правосуђу, којима администрира Министарство правде, 140 милиона мање за расходе за плате судија и друге текуће трошкове рада судова, којима администрира Високи савет судства и 140 милиона мање општег прихода буџета којим администрира Министарство финансија.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се овај закон донесе по хитном поступку, сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС” бр. 20/2012 – пречишћени текст) будући да би недоношење закона по хитном поступку могло да проузрокује штетне последице по рад правосудних органа.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА О СУДСКИМ ТАКСАМА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ И ДОПУЊУЈУ

Члан 3

Обавеза плаћања таксе (у даљем тексту: таксена обавеза) настаје:

1) за поднеске (~~тужбе, одговоре на тужбе, жалбе и друга правна средства~~) - када се предају суду, односно када се изврши обрачун таксе, ако њен износ зависи од вредности предмета спора, а за поднеске предате на записник - када је записник састављен;

2) за судске преписе - када се затраже од суда;

3) за судске одлуке - када се објаве, а ако странка није присутна објављивању или ако одлука није јавно објављена - када се странци или њеном заступнику достави препис одлуке;

4) судска поравнања - када се закључе;

5) за паушалну таксу у поступку расправљања заоставштине - када решење о наслеђивању постане правоснажно;

6) у поступку реорганизације и у стечајном поступку - када одлука којом се усваја план реорганизације, односно одлука о главној деоби у стечајном поступку постану правноснажне;

7) за остале радње - када се затражи њихово предузимање.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ЗА ТУЖБУ И ОДГОВОР НА ТУЖБУ ТАКСЕНА ОБАВЕЗА НАСТАЈЕ ДАНОМ ЗАКЉУЧЕЊА ПРВОГ РОЧИШТА ЗА ГЛАВНУ РАСПРАВУ, УКОЛИКО ПОСТУПАК НИЈЕ ОКОНЧАН ПОСРЕДОВАЊЕМ, СУДСКИМ ПОРАВНАЊЕМ, ПРИЗНАЊЕМ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА ИЛИ ОДРИЦАЊЕМ ОД ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА.

Члан 9

Од плаћања таксе ослобођени су Република Србија, државни органи и посебне организације, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе, организације Црвеног крста, као и издржавана лица у поступцима у вези законског издржавања и лица која захтевају исплату минималне зараде.

Таксу за поднеске и радње не плаћају лица која Републици Србији, социјално-хуманитарним, научним или културним организацијама, установама или фондацијама поклањају своју имовину или се у њихову корист одричу права својине на непокретностима или им без накнаде уступају друга стварна права на непокретностима.

Страна држава је ослобођена плаћања таксе ако је то предвиђено међународним уговором или под условом узајамности.

У случају сумње о постојању узајамности мишљење даје министарство надлежно за послове правосуђа.

Странка у ванпарничном поступку ослобођена је од плаћања таксе за радње или поступке које је суд поверио јавном бележнику.

СТРАНКЕ СЕ ОСЛОБАЂАЈУ ОД ПЛАЋАЊА ТАКСЕ УКОЛИКО СЕ ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК ОКОНЧА ДО ДАНА ЗАКЉУЧЕЊА ПРВОГ РОЧИШТА ЗА ГЛАВНУ РАСПРАВУ ПОСРЕДОВАЊЕМ, СУДСКИМ ПОРАВЊАЊЕМ, ПРИЗНАЊЕМ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА ИЛИ ОДРИЦАЊЕМ ОД ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА.